

Болить душа, обпалена війною...

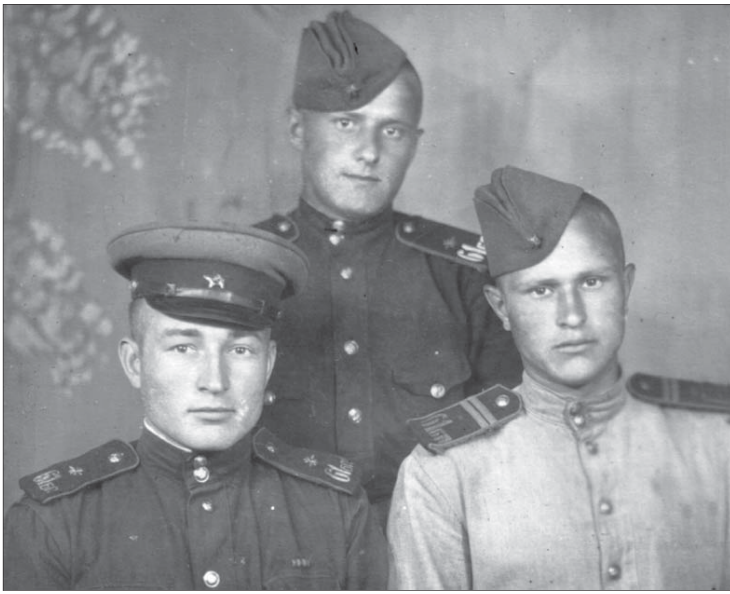
Війна, що стрімко увірвалася в життя Миколи Размолодіна, боляче вразила юнака. Старшого брата Віктора, який лише закінчив школу, забрали до училища у Сталінград, відтоді сім'я його більше не бачила. Згодом і сам Микола Васильович відчує пекельний подих війни, який згадує й досі.

Нині ветерану Великої Вітчизняної війни, колишньому начальнику виробничої дільниці зв'язку Другої дистанції сигналізації та зв'язку 87 років. Він живе разом із донькою і зятем, тішить трьома внуками і п'ятьма правнучками. Війна назавжди залишила в його душі глибокий слід, згадувати про неї не любить, та й пам'ять уже не та. Нашу сумну розмову про війну ведемо втроя – разом із дочкою Тетяною Миколаївною.

Народився Микола Размолодін у Росії, у Воронежській області. На початку війни навчався у ремісничому училищі Воронежа на столяра. З початком бойових дій навчальний заклад евакуювали у район Магнітогорська. Життя в той період було особливо важким: холодно та голодно, кожна крихта хліба могла стати причиною для жорстких суперечок, у хід пускали навіть ножі. Миколу навідувала лише одна думка – треба звідси ті-

кати. Так і зробив – два тижні поїздами поміж вагонами і на багажних полицях добрався до Воронежа. А по приїзді одразу потрапив під бомбардування...

До 1943 року жив із мамою, а потім його, 17-річного юнака, призвали на фронт. Каже, що ішли на війну й молодші, а йому, як єдиному сину, що залишився у матері, навіть дали відтермінування. Микола Размолодін став курсантом школи зв'язку і вступив до військового формування залізничних військ у 1944-му. Тоді ж його скерували у Вільнюс – там півроку брав участь у бойових операціях проти диверсійно-терористичних груп. Працював телеграфістом – носив на собі телеграфний апарат і забезпечував зв'язок зі штабом. Війна залишила по собі біль моральний і фізичний: виразку шлунка й розірвану барабанну перетинку у вусі від близького вибуху авіаційної бомби.

Після Перемоги, яку зустрів у Москві, молодший сержант Размолодін (на фото праворуч) перебував у складі військового формування аж до 1947 року – його полк передислокували до Львова. А після демобілізації молодого зв'язківця прийняли в Другу дистанцію сигналізації та зв'язку на посаду електромеханіка телеграфного зв'язку. Відчуваючи брак відповідної освіти, Микола

Размолодін закінчив Львівське залізничне технікум зв'язку. І згодом усе життя вчився – підвищуючи кваліфікацію, отримував разом із тим і підвищення на роботі: працював старшим електромеханіком і начальником виробничої дільниці зв'язку. Загалом Микола Размолодін віддав залізниці майже 50 років життя, за сумлінну роботу має відзнаки "Ветерана праці" і знак "Почесному залізничнику".

На залізниці зустрів і свою долю. Дружина Надія Сергіївна потрапила у Львів із Ленінградської області – її мама і тітка були залізничницями, а отже, військовозобов'язаними. Після війни Львівська залізниця потребувала нових кадрів на зміну полякам, які працювали тут до 1939 року, тож сім'ю скерували сюди. У дистанції сигналізації та зв'язку молодша телеграфістка Надія і познайомилася з майбутнім чоловіком. Їхня дочка Тетяна Миколаївна і її чоловік Олексій Сергійович також усе життя пропрацювали у дистанції, тож фраза "зв'язок поколінь" у цій родині сповнена глибоким життєвим змістом у всіх сенсах.

Нині болючі воєнні спогади рідко тривожать Миколу Васильовича, і навіть напередодні Дня Перемоги він неохоче згадує ті важкі часи. Про пережите нагадують тільки чорно-білі фотографії. Із них на нас дивляться ще зовсім юний Миколка, учень ремісничого училища, і курсант Микола, серйозний юнак, якого війна дуже швидко зробила дорослим.

Лілія ХОМИШИНЕЦЬ
Фото зі сімейного архіву
Миколи Размолодіна

(Закінчення. Поч. на 4 стор.)

У цих шалених атаках брав участь зі своїм 75-кілограмовим кулеметом "Максим" рядовий Іван Беженарь, він був свідком цієї прожекторної атаки, яка зламала опір ворога і дозволила військам фронту заволодіти оперативним плацдармом у передмісті столиці III-го Рейху, уникнувши значних людських втрат.

– Берлін оточують дві річки, – згадує Іван Беженарь. – З однієї сторони Одер, з іншої – Шпрее, береги яких були викладені бетонними плитами, що ускладнювало штурмовим батальйонам форсування водних перешкод. На ці берегові стіни бійці буквально підсаджували один одного руками. 27 квітня командування фронту призупинило штурм у зв'язку з появою на вулицях міста 15-річних німецьких хлопчаків, озброєних фауст-патронами. Фашисти не гребували навіть дитячими життями. Щоб врятувати життя хлопчакам, вулиці заблокували танками, тож підлітки складали зброю і здавалися в полон.

Уже 2 травня 1945 року Берлінський гарнізон оборони капітулював. Полк, у якому воював Іван Беженарь, просувався з боями на захід Німеччини, знищуючи розсіяні фашистські підрозділи, що вирвалися зі столиці. У цій круговерті жорстоких боїв Бог уберіг від смерті піхотинця Беженаря: оминули його кулі й осколки снарядів та бомб.

Війна закінчилася для рядового Івана Беженаря на річці Ельбі, неподалік від Магдебурга. Тут його полк відсалютував на честь довгожданої Перемоги. Командир дивізії Матвеев наказав командирам рот представити всіх бійців до бойових нагород.

За іронією долі після виходу полку з Німеччини він опинився знову в Калюзі, звідки розпочинав свою фронтову дорогу. Потім було місто Калінін, де Іван ще рік продовжував службу на військовій базі. Відкрилися рани фронтових поранень, і медкомісія смоленського госпіталю надала Іванові Беженарю статус інваліда III групи. Тож у травні 1946-го Іван Беженарь був демобілізований з армії.

У рідному селі на сироту ніхто не чекав, тому й подався солдат Беженарь у село

Через Буг і Ельбу – на Берлін

Станівці, що на Хотинщині, де в училищі механізації здобув професію шофера.

Водному з молдавських сіл Герцаївського району, куди скерували його на роботу, не виявилось ні автомашини, ні житла. У розпачі юнак добрався до Чернівців із надією знайти роботу і якийсь прихисток. Зовсім

півроку, закінчивши навчання, розпочав працювати поїзним кочегаром паровоза в депо Чернівці. Так у травні 1947 року Іван став залізничником.

Невдовзі він почав працювати помічником машиніста, самотужки наполегливо вивчав паровозну справу, бо мав велике ба-

перший поїзд як машиніст паровоза.

Збігали роки, змінювалася тягова техніка, у депо надходили тепловози. Іван Омелянович одним із перших перейшов працювати машиністом на ці прогресивні локомотиви, а згодом – і на дизель-поїзди. Паралельно машиніст Іван Беженарь навчався у Львівському залізничному технікумі і в 1966-му отримав диплом техника-механіка тепловозної тяги. Він став висококваліфікованим машиністом і авторитетним наставником молоді.

Шанували його й прості люди, проблемами яких він у статусі депутата переймався у міській раді. У 70-х роках Іван Омелянович проводив багато зустрічей у школах міста, де розповідав молоді про фронтові дороги, якими пройшов разом зі своїми побратимами від Буга до Ельби.

Ми зустрілися з Іваном Омеляновичем у символічний день: 29 березня – день визволення Чернівців від фашистських загарбників. Слухаючи спогади Івана Омеляновича про війну, я відчув у його голосі безмежну тугу за воїнами-буковинцями, що полягли в кривавих боях у Прибалтиці, під Кенігсбергом та Берліном.

Гортаю орденські книжки Івана Беженаря до орденів Червоної зірки, Вітчизняної війни II ступеня, За мужність III ступеня; розглядаю медалі "За звільнення Варшави", "За взяття Берліна", "За перемогу над Німеччиною" та ювілейні відзнаки Збройних сил СРСР і України із 1965 по 2012 роки. А ще ветерану Івану Беженарю у 2008 році присвоєно військове звання майора запасу Збройних сил України.

Навіть не віриться, що у квітні цього року Івану Омеляновичу виповнилося щедрих 87. Незважаючи на фронтові рани, що не дають спокою, і солідний вік, він завжди бадьорий, усміхнений, щирий і відвертий у спілкуванні. Многая і многая ще Вам літа, Іване Омеляновичу!

Дмитро ЛЕВИЦЬКИЙ,
колишній машиніст, м. Чернівці.

«І знову наступ, у серпні 1944-го форсування річки Буг у районі Бреста. Піхотний полк, у якому служив Іван Беженарь, форсував ріку на підручних засобах, тобто на тому, що могло так-сяк триматися на воді. Іван знайшов телеграфний стовп, яким разом із важким кулеметом дістався протилежного, польського берега».

випадково зустрів у центрі міста свого односельчанина Олександра Скалецького, який працював маляром у Чернівецькому відділенні Кишинівської залізниці. Завдяки Скалецькому Беженарь отримав у кадрах відділку скерування на навчання у вузлову технічну школу, де був зарахований до групи помічників машиніста паровоза. А вже через

жання стати за реверс паровоза.

Нестримне бажання професійно вдосконалитися і рости допомогло йому здолати усі перешкоди. Навіть статус особи, що перебувала на окупованій території, на який посилалися деповські кадровики, не зупинив його професійного зростання, фронтовик домігся свого і в 1951 році вже повів свій